

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน โลกของเราอยู่ในยุคของโลกาภิวัตน์ ทำให้ระบบเศรษฐกิจและการค้ามีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การผลิตสินค้าภายในประเทศหรือการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ มีจำนวนเพิ่มขึ้น ทั้งมีการนำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้ามากขึ้น สินค้าอุปโภคบริโภคที่จำหน่ายถูกผลิตขึ้นแบบ Mass Products รูปแบบการค้าขายก็เปลี่ยนแปลงไป (ศุภฤกษ์ ชลวีระวงศ์, 2550, หน้า 1) ตลอดจนเทคนิค วิธีการ จำหน่ายสินค้า การโฆษณาจูงใจให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าก็มีความสลับซับซ้อนขึ้นตามลำดับทั้งรูปแบบการบริโภคสินค้าของผู้บริโภคเองก็เปลี่ยนแปลงไปมากเช่นกัน แต่ในขณะเดียวกันผู้บริโภคส่วนใหญ่กลับยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้า เนื่องจากการที่ผู้บริโภคจะตรวจพบว่าสินค้าใดมีความปลอดภัยหรือไม่นั้นกระทำได้ค่อนข้างยาก เมื่อผู้บริโภคนำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยหรือสินค้าที่ผลิตโดยไม่ได้คุณภาพมาตรฐานไปใช้ จึงอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ อนามัย จิตใจ หรือทรัพย์สินทั้งของผู้บริโภคเองและของบุคคลอื่นได้ ดังที่ปรากฏเป็นข่าวมากมายเช่นมีกรณีเด็กเล็กๆ ที่ได้รับอันตรายจากการเล่นของเล่นที่เป็นสินค้านำเข้าจากบางประเทศที่ไม่ได้มาตรฐานและก่อให้เกิดอันตรายเกือบถึงขั้นเสียชีวิต การซื้อรถยนต์ใหม่แต่ใช้ไปไม่นานก็เสียใช้การไม่ได้จนเกิดอุบัติเหตุจากความชำรุดบกพร่องของรถยนต์นั้นๆ หรือกรณีได้รับอันตรายจากการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีราคาถูกหลายชนิดในท้องตลาดและกรณีนมที่มีสารเมลามีนปนเปื้อน เป็นต้น และเมื่อเกิดความเสียหายขึ้นจากการบริโภคสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเหล่านี้แล้ว ก็นำไปสู่การเกิดข้อพิพาทและกระบวนการเรียกร้องค่าเสียหายตามมา

โดยจะเห็นได้ว่าปัจจุบันข้อพิพาทในเรื่องเกี่ยวกับผู้บริโภคสินค้าที่ไม่ปลอดภัยมีจำนวนสูงขึ้น และเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลก็มีมากขึ้นตามลำดับ บางกรณีมีการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประกอบการ เจ้าของสินค้ากับผู้บริโภคอย่างรุนแรง ซึ่งในการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายนี้ในปัจจุบันยังมีความยุ่งยาก เสียค่าใช้จ่ายสูง ไม่เอื้อต่อการใช้สิทธิของผู้บริโภค ทั้งนี้ เนื่องจากระบบกฎหมายที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ โดยเฉพาะ

กฎหมายแพ่งในส่วนของความรับผิดตามสัญญาที่ขึ้นอยู่กับพื้นฐานแนวคิดของระบบเสรีนิยมที่ทำให้เสรีภาพในการเป็นคู่สัญญาซื้อขายสินค้ากัน โดยกฎหมายประเมินว่าทุกคนมีความเสมอภาคกัน ซึ่งความเป็นจริงแล้วคู่กรณีคือ ฝ่ายผู้บริโภคร่วมกับฝ่ายผู้ประกอบการหรือเจ้าของผู้ผลิตสินค้านั้นมีอำนาจต่อรองที่ไม่เท่ากัน ฝ่ายที่เสียเปรียบคือฝ่ายผู้บริโภคที่เป็นผู้ได้รับความเสียหายจากการใช้สินค้า ผู้บริโภคมีโอกาสเข้าถึงความยุติธรรมได้ยาก ครั้นผู้บริโภคจะอาศัยหลักความรับผิดทางละเมิดเพื่อเรียกร้องให้ผู้ผลิตสินค้ารับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัย หลักกฎหมายละเมิดก็กลับมีบทบาทกำหนดให้ผู้เสียหายมีการพิสูจน์ว่าผู้กระทำละเมิดซึ่งในที่นี้ก็คือผู้ผลิตหรือผู้นำเข้าสินค้า กระทำการโดยจงใจ หรือประมาทเลินเล่อในการกระทำผิด ซึ่งมีความไม่เหมาะสมและเกินกว่ากำลังความสามารถของผู้บริโภคที่จะนำสืบพิสูจน์ได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นไปไม่ได้เลยเสียด้วยซ้ำเนื่องจากการผลิตในแต่ละขั้นตอนย่อมอยู่ในความรู้เห็นของผู้ผลิตสินค้า แต่เพียงผู้เดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการผลิตสินค้าด้วยแล้ว ย่อมเป็นการยากยิ่งที่จะให้ผู้เสียหายนำสืบ (สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์, 2546, หน้า 684) ส่งผลให้ผู้เสียหายจำนวนไม่น้อยไม่ได้รับค่าสินไหมทดแทนใดๆ อันแสดงถึงความบกพร่องหรือการมีช่องว่างของกฎหมายที่มีอยู่ว่าไม่สามารถใช้แก้ไขหรือเยียวยาความเดือดร้อนของประชาชนในเรื่องดังกล่าวนี้ได้

หนึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วและเป็นประเทศที่เน้นด้านการอุตสาหกรรม เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส เยอรมัน หรือในกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป ก็ล้วนมีกฎหมายลักษณะนี้บังคับใช้มาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว และสามารถให้การคุ้มครองและเยียวยาผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น จึงเป็นที่มาของการตรากฎหมายว่าด้วยความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยมาบังคับใช้แก่กรณีเช่นนี้โดยเฉพาะได้แก่ พระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 ซึ่งความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย (Product Liability) หมายถึงความรับผิดทางแพ่งของผู้ผลิตและผู้จำหน่ายสินค้าต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอันเกิดจากสินค้าที่ขาดความปลอดภัยที่ตนผลิตหรือจำหน่ายออกไป โดยกฎหมายฉบับนี้ให้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาปรับใช้กับกรณีการพิสูจน์ความรับผิด อันจะมีผลให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการใช้สินค้าที่ไม่ปลอดภัยไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า เพียงแต่แสดงให้เห็นเพียงว่าความเสียหายเกิดขึ้นจากการใช้สินค้าเท่านั้น เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการเยียวยา แก้ไขด้วยความรวดเร็ว และเป็นธรรมมากที่สุด และที่สำคัญคือเป็นการมุ่งเน้นให้ผู้บริโภคได้ใช้สินค้าที่มีความปลอดภัย ได้

มาตรฐาน อันจะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคโดยภาพรวมและในขณะเดียวกันก็จะเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหรือเจ้าของสินค้าตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาและพัฒนาระดับคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าให้ดีขึ้น อันจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจการค้าของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
2. เพื่อศึกษาความหมาย แนวคิด ทฤษฎี และวิวัฒนาการของกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
3. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายและปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของไทยและต่างประเทศ
4. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
5. เพื่อศึกษาและค้นหามาตรการและวิธีการที่เหมาะสมมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

สมมุติฐานของการศึกษาวิจัย

จากการที่พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 จะมีผลบังคับใช้ในอนาคตอันใกล้นี้จะสามารถให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคได้มากขึ้น โดยเฉพาะมีการนำหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดมาใช้อันจะมีผลให้ผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์ถึงความไม่ปลอดภัยของสินค้า เพียงแต่มีหน้าที่ที่จะต้องพิสูจน์ว่าตนได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากการใช้สินค้าเท่านั้น ซึ่งจะทำให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยเยียวยาอย่างรวดเร็วและเป็นธรรมมากขึ้น ตลอดจนเป็นการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยในสินค้าของประเทศ แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับนี้ยังมีข้อบกพร่องซึ่งสามารถแก้ไขและพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ต่อไป

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

เป็นการศึกษาแบบค้นคว้าและวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก โดยศึกษาจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ กฎหมาย ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ คำพิพากษาของศาล รายงานการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รายงานการพิจารณาของคณะกรรมการการบันทึกรายงานการประชุมของคณะกรรมการกฤษฎีกา ตลอดจนงานเขียนและสื่ออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้ จะทำการศึกษเกี่ยวกับเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในด้านความปลอดภัยจากการบริโภคสินค้า โดยมุ่งเน้นการศึกษาพิจารณาถึงที่มาของแนวคิดในประเด็นความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย โดยศึกษาจากทฤษฎีทางกฎหมาย โดยเฉพาะหลักการเรื่องความรับผิดของ Product Liability ตามกฎหมายของต่างประเทศ รวมทั้งวิวัฒนาการของกฎหมาย สภาพของกฎหมายไทยในปัจจุบัน ตลอดจนสาระสำคัญของพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ที่จะมีผลใช้บังคับในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2552

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
2. ทำให้ทราบถึงความหมาย แนวคิด ทฤษฎี และวิวัฒนาการของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
3. ทำให้ทราบถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัยของไทยและต่างประเทศ
4. ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย
5. ทำให้ทราบถึงมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าที่ไม่ปลอดภัย